

گزارش جلسات برگزار شده توسط گروه‌های علمی

فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

گروه علمی: ارتقاء سلامت

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۲/۱۲/۰۹

موضوع جلسه: پویش و مداخلات تغذیه

تهیه کننده: مهدی میلاد

اعضای حاضر در جلسه (حضور، مجازی):

دکتر کامران باقری لنکرانی؛ دکتر محمدحسین تقدیسی؛ دکتر فاطمه رخشانی؛ دکتر حسین ملک افضلی اردکانی؛ دکتر لیلا آزادبخت؛ دکتر امید براتی؛ دکتر علی رمضانخانی؛ دکتر رضا سعیدی؛ دکتر عباس متولیان؛ دکتر حمید الله وردی پور؛ دکتر پیام روشنفکر؛ دکتر هرمز سنایی نسب؛ - مدعوین: دکتر احمد اسماعیل زاده؛ دکتر محمدعلی کیانی؛ دکتر غلامحسین ادب؛

خلاصه موضوع / موضوعات مطرح شده در جلسه:

آقای دکتر احمد اسماعیل زاده، مدیرکل دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، گزارشی از «پویش ملی سلامت - اطلاع رسانی تغذیه سالم» که از اول تا پانزدهم بهمن ماه ۱۴۰۲ برگزار شد، ارائه دادند. ایشان اظهار داشتند این پویش در ادامه پویش‌هایی بود که در دفتر بهبود تغذیه جامعه در طی ۱۴ سال گذشته انجام شده است. بحث‌های انتخاب شده برای این پویش مرتبط با «پرفشاری خون و دیابت» بود. شعارهای این پویش عبارت بودند از: «نمک کم اما تصفیه شده‌ی یددار و از کودکی تا پیری، لبنیات دوست سلامتی». علت انتخاب آن‌ها این بود که مردم به دلیل وجود اطلاعات غلط در جامعه، کمتر از قبل از نمک یددار و لبنیات استفاده می‌کنند. به جهت حمایت طلبی مالی، جلسه‌ای با انجمن صنفی تولید کنندگان نمک تصفیه شده و انجمن صنف لبنیات برگزار شد. نامه نگاری‌هایی نیز با شهرداری تهران و سازمان صداوسیما انجام شد تا انیمیشن‌ها و موشن گرافی‌های ساخته شده در این خصوص را انتشار دهند. همچنین با دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز هماهنگی‌هایی انجام شد.

آقای دکتر اسماعیل زاده در پایان به اقدامات انجام شده بعد از اتمام پویش اشاره کردند که به شرح زیر می‌باشد:

➤ پیگیری‌ها و مکاتبات برای نظارت بیشتر بر عرضه نمک‌های فاقد مجوز در عطاری و در سطح بازار

- پیگیری و مکاتبه با سیستم قضایی برای برخورد شدید با متخلفین در حوزه عرضه نمک‌های غیرمجاز
 - استخراج لیست غذاهای صنعتی دارای نمک بالا و پیگیری برای گنجاندن آنها در لیست کالاهای آسیب‌رسان
 - پیگیری و مکاتبه با انجمن نمک جهت معرفی تولیدکننده‌های نمک دریا و نمک‌های رنگی برای معرفی به سیستم قضایی کشور
 - پیگیری و مکاتبه با فروشگاه‌های آنلاین برای عدم ارائه نمک‌های غیرمجاز
 - استخراج لیستی از افراد و شرکت‌های تبلیغ کننده نمک‌های غیرمجاز در فضای مجازی و ارائه به دستگاه‌های ذیربط جهت برخورد با آنها
 - پیگیری جهت بازنگری استانداردهای مواد غذایی در مورد نمک
 - پیگیری‌ها برای تخصیص مالیات اخذ شده از کالاهای آسیب‌رسان به عنوان یارانه برای مواد غذایی سودمند از جمله لبنیات
 - پیگیری و مکاتبه با وزارت رفاه و صنعت و سازمان حمایت در زمینه کاهش قیمت لبنیات
 - ارائه لبنیات با قیمت کمتر توسط تولید کننده‌ها در میداین میوه و تره‌بار در نتیجه پیگیری‌های دفتر با انجمن صنایع لبنی
 - مکاتبه با ادارات و سازمان‌ها جهت دادن شیر به عنوان میان وعده در دستگاه‌ها
 - افزایش سهم لبنیات در بازنگری سبد مطلوب غذایی کشور
- در ادامه، خانم دکتر آزادبخت گزارشی از پویش‌هایی که در سطح جهان اتفاق افتاده را ارائه کردند. ایشان اظهار داشتند که نوع پویش‌هایی که در دنیا انجام می‌شود به صورت: ۱- آموزشی، ۲- مداخله در سطح محیط و ۳- مرحله‌ای از غربالگری با هدف شناسایی بیماری و نهایتاً مداخله مناسب برای بیمار، می‌باشد. همچنین عمده پویش‌های انجام شده، مربوط به کنترل نمک، کاهش شکر، کنترل غلات کامل، مصرف میوه و سبزی و کاهش مصرف چربی بوده است.

رئوس نتایج مذاکرات در جلسه:

- بزرگترین هدف پویش‌ها حساس‌سازی همگانی است. آنچه که به پویش‌ها کمک می‌کند، اقداماتی است که مجموعه نظام سلامت باید انجام دهد.
- مطالعات اکولوژیک و پویش‌ها باید در کنار یکدیگر مورد استفاده قرار گیرد.

- پویش‌ها باید به صورت ملی باشد. وقتی وزارت بهداشت این کار را انجام می‌دهد، تمام دستگاه‌های ذیربط موظف به همکاری با آن هستند.
- بحث پویش یک شمشیر دو لبه است؛ اگر بجا از آن استفاده شود خیلی مفید است اما در غیر این صورت صدمه وارد می‌کند. پویش باید بر اساس فرهنگ جامعه، ساختار نظام سلامت و اهمیت مسئله باشد.
- نظام سلامت کشور کاملاً حساب شده می‌باشد و از عمق روستاها تا شهرها دسترسی را برای همگان فراهم کرده است. در این نظام، ۳۰ هزار واحد وجود دارد. اگر ما این مجموعه را به کار بگیریم، خیلی راحت می‌توانیم پیام‌هایمان را به مردم برسانیم. تمام توجه ما باید این باشد که نظام سلامت را تقویت کنیم. اگر در حاشیه کارهای دیگر انجام دهیم و آنجا هزینه کنیم، به نظام سلامت صدمه وارد می‌شود. نیروهای نظام سلامت را باید در پویش به کار گرفت.
- اولویت اول معاونت بهداشت باید تقویت نظام سلامت کشور باشد. اگر نظام سلامت را رها کرده و به سراغ برنامه‌های عمودی برویم، هزینه‌بر خواهد بود در حالی که استمرار هم نخواهد داشت.
- برای انجام پویش و تغییر رفتار مردم، باید محیط‌های حمایتی برای مردم ایجاد کرد.
- تمام مراکز جامع سلامت، متخصص تغذیه دارند. اگر دانش لازم را به آن‌ها بدهیم و نهادهای مردمی را توانمند کنیم، در واقع یک پویش استمراری انجام داده‌ایم.
- پویش‌ها اگر حمایت بیرونی نداشته باشند به نتیجه نمی‌رسند. بنابراین نقش شورای عالی سلامت و امنیت غذایی خیلی مهم است.
- اگر شبکه سلامت را تقویت کنیم، همیشه در حال پویش خواهیم بود.
- هر پویشی باید اهداف اختصاصی داشته باشد و ارزشیابی شود که به چه نتایجی دست پیدا کرده است. برای نتایجی که بر روی عملکرد و رفتار مردم تاثیر می‌گذارد، باید شاخص و معیار داشته باشیم.
- هیچ پویشی به خودی خود نمی‌تواند منجر به تغییر رفتار شود. پویش‌ها برای این هستند که برنامه‌های نظام سلامت به مردم معرفی شده تا برای مراجعه به این مسائل ترغیب شوند.

توصیه‌های مطرح شده برای پی‌گیری:

- تدوین مقاله در خصوص پویش‌های انجام شده در سطح جهان
- برگزاری جلسات مشترک در سال آینده با گروه‌های اپیدمیولوژی، روان‌شناسان اجتماعی، هنرمندان و خبرنگاران
- برگزاری جلسه در سال آینده با موضوع سلامت سالمندی